

I'll be watching you

Davne 1983. pjesma "Every breath you take" britanske grupe Police zasjela je na vrh svjetskih top lista. Godinu dana kasnije nastupila je 1984., godina iz naslova antiutopijskog romana Georga Orwella, objavljenog 1949. Nakon iskustva drugog svjetskog rata, ideologija fašizma i komunizma, roman je mračno upozorenje budućim generacijama da bi se totalitarno društvo moglo ponovo pojaviti u budućnosti. "Radnja romana, smještena u London istoimene godine opisuje futurističko totalitarno društvo čiji oligarhijski vlastodršci upotrebljavaju najsuvremenija dostignuća tehnologije i psihologije da bi mase držali u pokornosti." (Citat iz Wikipedije).

Referenca na ova dva umjetnička djela koristi se u komentarima Australskog Data retention zakona, kojim država obvezuje telekom operatere da dvije godine čuvaju metapodatke svih telefonskih poziva, SMS poruka, e-mailova, te podatke o "surfanju" svojih korisnika.

O Data retention zakonu vodi se rasprava u australskoj javnosti, gdje zagovornici zakona tvrde da će njegova primjena povećati sigurnost zemlje i olakšati borbu protiv organiziranog kriminala i terorizma, dok zagovornici ljudskih prava i privatnosti upozoravaju na moguće loše posljedice po obične građane. Zakon optužuju da će omogućiti najveće zadiranje u privatnost u povijesti Australije, a ujedno i predstavljaju sigurnosni rizik.

Telekomi po tom zakonu moraju dvije godine čuvati metapodatke o komunikaciji svojih korisnika, ali ne i sam sadržaj komunikacije. Evo popisa podataka koji bi se čuvali:

Telefon

- koga zovete
- kome šaljete SMS
- pozivi na pogrešan broj
- datum i vrijeme zvanja/poruke
- trajanje razgovora
- lokacija s koje se zove
- podaci o uređaju

Internet

- IP adresa
- lokacija i geografski podaci
- količina prometa (uploada i downloada)
- vrijeme uspostave i trajanje web konekcija
- podaci o e-mailu, datum i vrijeme, veličina privitka
- iako nije obvezno, ISP-ovi mogu čuvati IP adrese stranica koje posjećujete

Podaci o e-mail porukama čuvali bi se samo ako građani koriste australske pružatelje usluga. Očito je s pravnog gledišta upitno prikupljati podatke ako su pružatelji usluga u drugim zemljama, da o tehničkim problemima ne govorimo.

Usputne žrtve ovog zakona mogle bi biti lokalne tvrtke, jer će dio građana, da se sačuva od nadziranja, koristiti usluge stranih tvrtki.

Iz ovih se metapodataka može mnogo toga zaključiti o građanima, pa je ključno pitanje tko ima prava pristupa metapodacima? Osim obavještajnih agencija moći će ih koristiti i policija, od lokalne

do federalne. Iako je uobičajeno opravdanje prilikom predlaganja takvih zakona da će se koristiti protiv pedofila i terorista, policija će ih moći zatražiti i za manje "atraktivne" prijesteupe.

Iako osobno ne vjerujem da će netko provjeravati metapodatke baš svakog pojedinog građana, barem dok ne skrene pažnju na sebe, na primjer time što se angažira politički ili u nekoj nevladinoj udruzi, ipak sama mogućnost provjere može predstavljati rizik. Poziv krivom čovjeku u krivo vrijeme može vas staviti na listu sumnjivih osoba, a da i ne slutite da ste se upleli u neku istragu. Isto se može dogoditi ako zabunom zovete pogrešan broj. A posuđivanje mobitela nekome tko kaže da mu se ispraznila baterija ili je potrošio impulse može postati rizično. Uskoro će možda roditelji učiti djecu da nikome ne daju mobitel u ruke.

Zanimanja koja su obavezna čuvati osobne podatke, na primjer liječnici, odvjetnici, svećenici također bi se mogla naći u situaciji da se iz metapodataka izvuku povjerljivi podaci o njihovim klijentima. A novinari bi teško mogli sačuvati anonimnost svojih izvora, što je jedan od osnovnih postulata njihove profesije.

Kakva je situacija u Evropskoj uniji? 2006-te je donesena Direktiva 2006/24/EC koja regulira zadržavanje podataka o korištenju javno dostupnih komunikacijskih usluga. U Rumunskoj je čak donesen zakon koji propisuje čuvanje komunikacijskih metapodataka. No direktiva je izazvala javnu raspravu i doživjela mnoge prigovore, najviše od liječnika, novinara, grupa koje se bave zaštitom ljudskih prava, pravnika ali i tvrtki koje se bave informacijskom sigurnošću. Sve je to dovelo do toga je 2014. Sud Europske unije proglasio direktivu nevažećom jer obezvrijeđuje prava sadržana u Povelji o temeljnim pravima građana Europske unije (EU Charter of Fundamental Rights). EU skeptici, čini se da članstvo u EU ima i pozitivnih strana! Sad se više ne mogu prikupljati podaci o građanima ako za to ne postoji opravdan razlog. Barem se nadamo da je tako!

Iznova se moramo prisjećati da današnja tehnologija pruža mogućnost totalnog nadzora nad građanima, što otvara brojne načine zloupotrebe i manipulacije. Poznavajući navike i načine razmišljanja ljudi, političari i tvrtke mogu lakše manipulirati njima, oblikovati svoje poruke tako da se građanima bez otpora "zavuku pod kožu". Zato moramo uvijek izricati svoje mišljenje i ne dozvoliti da se bez nas, građana, donose zakoni koji nam ograničavaju temeljna prava. Demokracija ne znači da se vam prava "automatski" zagarantirana, nego samo da imate priliku uvijek se iznova zalagati za njihovo očuvanje.

Za kraj, prisjetimo se prve strofe Stingove pjesme:

Every breath you take
Every move you make
Every bond you break
Every step you take
I'll be watching you

Mora se priznati da za jednu ljubavnu pjesmu riječi zvuče prilično zlokobno.

uto, 2015-10-13 11:43 - Aco Dmitrović **Vijesti:** [Sigurnost](#) [1]

Vote: 0

No votes yet

Source URL: <https://sysportal.carnet.hr/node/1571>

Links

[1] <https://sysportal.carnet.hr/taxonomy/term/13>